

ВПЛИВ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ НА ЯКІСТЬ ЖИТТЯ СУЧАСНИХ ЛЮДЕЙ ТА МОЛОДЬ

Михлюк Е.І., Шевченко О.В.

Національний університет цивільного захисту України, Харків, Україна

Edyard_2401@ukr.net

Виникнення нових інформаційних зв'язків і структур, їх взаємозумовленість, якісно нові механізми впливу на величезні маси людей, на країни і континенти зробили сьогодні засоби масової комунікації однією з глобальних проблем сучасності. Зміна їх системи, структури, функцій, надають неоднозначний вплив на різні сфери суспільного життя, в зв'язку з чим виникає багато питань [5].

Сукупність технічних пристроїв, що забезпечують швидку передачу і масове тиражування словесної, образної, музичної інформації, узагальнено називають засобами масової комунікації (ЗМК). Слід зазначити, що до засобів масової комунікації відносяться преса, радіо, телебачення, кінематограф, різні інформаційні служби [3].

У всіх цивілізованих країнах світу обов'язковою умовою демократії та її неодмінного супутника - свободи - є свобода інформації, тобто право кожного окремого громадянина безперешкодно отримувати інформацію із загальнодоступних джерел. Наприклад, в американському Біллі права йдеться, про неприпустимість видання законів, що обмежують свободу слова або друку. У сучасному суспільстві ефективне вирішення суспільно-важливих проблем, формування громадянської культури неможливо без широкої опори на всебічну, точну і оперативну інформацію, яка відображатиме динамічні зміни в різних областях людської діяльності [3].

У минулому соціальний цикл був набагато коротше культурного. Індивід, з'явившись на світ, заставав певну структуру культурних цінностей. Вона не мінлася протягом багатьох століть, регулюючи життя ряду поколінь. У ХХ ст., як вважають багато дослідників, стався розрив соціального і

культурного циклів. Це, по суті, одна з історичних закономірностей нашого століття. Тепер на протязі одного людського життя чергуються кілька культурних епох. Проблема в тому, що людина не встигає адаптуватися в нових умовах. Наприклад, відірвіть людину від рідної культури і киньте в абсолютно нове оточення, в якому йому доведеться миттєво реагувати на безліч зовсім інших уявлень про час, простір, працю, релігію, любов, і т.п. - і ви побачите, яка вражаюча розгубленість опанує ним. А якщо ви ще позбавите його будь-якої надії на повернення в знайому соціальну обстановку, розгубленість переросте в депресію [5].

Проблема виживання людей підштовхнула їх до необхідності обміну наявним досвідом, вітальною інформацією та об'єднання на тлі суворих умов навколишнього середовища. Без перебільшення, комунікацію можна вважати необхідною і загальною умовою життєдіяльності людини і однією з фундаментальних основ існування будь-якого типу суспільства. Сучасне суспільство є не тільки сукупністю індивідів, воно виступає виразником тих зв'язків і відносин, в яких дані індивіди знаходяться один з одним. Зароджуючись, як міжособистісна комунікація, процес обміну інформацією вийшов за вузькі рамки і поступово перейшов в процес масової комунікації. Цьому сприяв науково-технічний прогрес і розвиток технічних засобів зв'язку[6].

Конструктивну роль в подоланні цих негативних сторін можуть зіграти ЗМК, що забезпечують нові форми спілкування людей, що змінюють по суті всю систему комунікації. Безперечно, сучасні ЗМК внесли значні зміни в усі сфери життєдіяльності людей. Вони справляють істотний вплив на сфери праці, побуту, дозвілля, політичного життя, відображають і формують громадську думку, диктують зразки поведінки. За допомогою ЗМК в масштабах суспільства відтворюються такі масові психологічні процеси, як наслідування, сугестія, паніка, агресія і т.п. Технічні ЗМК сприяли формуванню нового способу сприйняття дійсності, що представляє собою невпорядкований, схильний до

випадковостей процес, де в наявності відсутність суворої ієрархічності основної та другорядної інформації [4].

Поширення величезних обсягів різноманітної інформації за допомогою технічних засобів на великі аудиторії зачіпає не тільки процес сприйняття культури, а й її зміст [1].

Високі темпи розвитку аудіовізуальних засобів явно спричинили за собою трансформацію основних форм і навичок культурного спілкування. Масова інформація, поглинаючи велику частину дозвілля сучасної людини, скорочує можливості для міжособистісного спілкування, робить його більш поверхневим і формальним. Об'єднання технічними ЗМК колись розділених функцій (освіта, інформування, розваги) стало причиною того, що традиційні форми культурного дозвілля сьогодні зазнають кризи. В результаті такої «електронної інтеграції» театр, кіно, концертні зали збирають менше глядачів, ніж це можливо було б [1].

Уявлення про можливості ЗМК і силі їх впливу стає все більш багатовимірним і системним. Стало очевидним, що системна якість будь-якого засобу масової комунікації обумовлено характером зв'язків цього засобу з аудиторією, з іншими ЗМК, з життям суспільства в цілому. Вдосконалюючись буквально на очах, засоби масової комунікації самі стали однією з глобальних проблем сучасності. Технічні ЗМК зумовили виникнення і розвиток нових інфозв'язків і інфраструктур, які ще в повній мірі не усвідомлені суспільною свідомістю [2].

Проблема, пов'язана з впливом ЗМК на соціокультурну динаміку в сучасному суспільстві, є предметом вивчення цілого ряду фундаментальних і прикладних наукових дисциплін: соціальної філософії, соціології, культурології, психології, політології, лінгвістики, теорії і практики журналістики, мистецтвознавства, кібернетики, теорії інформації та ін., кожна з яких виділяє свій аспект вивчення. Саме тому багато термінів і понять, які є об'єктивно існуючим інструментарієм в теорії масової комунікації, прийшли в

неї з інших наук, що нерідко призводило і призводить до неоднозначності їх тлумачення різними дослідниками [3].

Сучасний світ перейшов, на рівень інформаційного пристрою. Глобалізація системної відкритості впливає, на виникнення нових цінностей, пріоритетів, стрімко змінюються стандарти культурних взаємин. Найбільш активно, вбирає всі ці нові тенденції, така соціокультурна спільність, як молодь [1].

Духовний світ молоді формується в складних умовах, під впливом подвійних стандартів, але при цьому найважливіші соціальні інститути, такі як сім'я, держава, освітня система і т. п., під впливом ЗМК втрачають свою значимість в очах багатьох молодих людей, абстрактних від реальності розважальними сторонами медіа – культури [2].

Значення медіакультури стрімко росте в сучасному суспільстві, будучи головним інструментом пізнання і освоєння зовнішнього світу, в його інтелектуальних, соціальних, творчих і психологічних аспектах. Питаннями впливу медіакультури, на свідомість, займалися такі зарубіжні дослідники як Р. Арнхейм, А. Базен, Р. Барт, Д. Белл, В. Беньямін, Ж. Бодрійяр, Ж. Дельоз, М. Маклюен, Г. Маркузе, Х. Ортега-і-Гассет, Ч. Пірс, Д. Соссюр, Е. Тоффлер, М. Кастельс, Ю. Крістева, К. Леві-Стросс, Д. Рашкофф і ін. Безсумнівно, масова комунікація відіграє важливу роль в житті людства, вона не роздільна, пов'язана з усіма сферами суспільства, вона охоплює як міжособистісні, так і міжнародні відносини [3].

Засоби масової комунікації, які представлені розгалуженою мережею агентств і підприємств з розповсюдження інформації, ще не повністю реалізували свій потенціал. Серед позитивних тенденцій в діяльності засобів масової комунікації, які сприяють формуванню та розвитку культури, можна виділити: всебічне висвітлення подій, що відбуваються в країні і світі, на підставі яких виробляються цінності і норми, спрямовані на демократизацію суспільства; надання можливості висловитися представникам різноманітних громадських об'єднань і ініціатив по гострих проблемах сучасності, які

формують плюралістичний погляд на світ, толерантне ставлення до відмінностей і прояв поваги до їх точок зору [4].

Поряд з позитивними тенденціями, існують негативні фактори, які гальмують розвиток засобами масової комунікації громадянської культури в країнах. Серед них: низький рівень відповідальності журналістів за передану ними інформацію, зловживання своїм становищем, що виражається в передачі неточної інформації, маніпулювання і насадженні вигідних власникам засобів масової комунікації понять і цінностей і ідей. На даному етапі розвитку суспільства необхідна координація діяльності засобів масової комунікації з формування і зміцнення громадянських цінностей в суспільстві, розвиток роботи засобів масової комунікації по консолідації суспільства на основі вже наявних суспільно-значущих цінностей і норм [4].

Література:

1. Андреева Г.М. Социальная психология. - М., 1994.
2. Богомолова Н.Н. Массовая коммуникация и общение. - М., 1988.
3. Журавлев Г.Т. Прикладная социология: Научно-практический пособие/Московский государственный университет экономики, статистики и информатики. - М.: МЕСИ, 1998. - 111 с.
4. Социология. Основы общей теории: Учебное пособие/ Под. ред. Г.В. Осипова, Л.М. Москвичов. - М.: Аспект Пресс, 1996. - 461 с.
5. Климова Л. Е. Массовая культура и личность: культурфилософский аспект : дис. на соискание уч. степени канд. филос. наук: 09. 00. 13. / Л. Е. Климова. – Ставрополь, 2005. – 150с